

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๔๖

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายพิเชษฐ สติรชวาล จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า นายพิเชษฐ สติรชวาล จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า นายพิเชษฐ สติรชวาล ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (ขณะยื่นคำร้อง) และเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น อีก ๓ ตำแหน่ง ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๓๕) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (รัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง รวม ๕ ครั้ง ตั้งแต่ครั้งที่ ๑ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จนถึงครั้งที่ ๕ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินพบว่า ผู้ถูกร้องไม่แสดงหนี้สินที่มีกับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอช (ธนาคารอินโดสุเอช) ในบัญชี ๑ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๕ ครั้ง หนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ (อ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕) คดีตามคำพิพากษาดังกล่าว มีธนาคารอินโดสุเอชเป็นโจทก์ ฟ้องบริษัท นิวส์เน็ตเวิร์ค จำกัด ลูกหนี้ เป็นจำเลยที่ ๑ และฟ้องผู้ถูกร้อง ในฐานะผู้ค้ำประกัน เป็นจำเลยที่ ๔ โดยศาลพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ร่วมกันชำระหนี้จำนวน ๔๘,๕๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท พร้อมดอกเบี้ย และให้จำเลยที่ ๕ ร่วมรับผิดชอบในต้นเงินและดอกเบี้ยเฉพาะส่วนหนึ่งของจำนวนเงินดังกล่าว หลังจากศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาแล้ว ธนาคารอินโดสุเอช (โจทก์) ได้ขอให้ผู้ถูกร้อง (จำเลยที่ ๔) ชำระหนี้แก่ธนาคาร แต่ผู้ถูกร้องเพิกเฉยไม่ชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลา

LIRT

ที่ศาลสั่ง จึงร้องขอต่อศาลขอให้มีการบังคับคดีและเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๕ เป็นที่ดินและบ้าน รวม ๖ รายการ ต่อมา วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ นางสุรีย์ สติรชวาล คู่สมรสของผู้ถูกร้อง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอขัดทรัพย์ที่ดิน ๒ แปลง และขอถอนส่วนในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินอีก ๒ แปลง พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินดังกล่าว

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการหนี้สิน จำนวน ๔๘,๕๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท ซึ่งเป็นหนี้ร่วมกับลูกหนี้รายอื่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ในบัญชี ๑ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๕ ครั้ง โดยที่ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงการเป็นหนี้จำนวนดังกล่าวมาก่อนแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และได้รับรู้ถึงการเป็นหนี้ดังกล่าวมาโดยตลอดจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนน ๕ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้อง ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องเคลือบคลุม โดยมีได้ระบุว่า มีการกระทำความผิดในการยื่นบัญชี ๑ ครั้งใดบ้างในจำนวนที่ยื่น ๕ ครั้ง อีกทั้งคำร้องได้บรรยายกล่าวหาไว้ ๒ กรณี คือ กรณียื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และกรณีปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่เอกสารกล่าวเฉพาะกรณีปกปิดไม่เสนอรายการหนี้สินเท่านั้น มิได้กล่าวถึงการยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จแต่อย่างใด และปฏิเสธว่า ไม่ได้จงใจยื่นบัญชี ๑ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะ (๑) ผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตใจว่าหนี้ค้ำประกันผู้อื่น ยังเป็นหนี้ที่ไม่แน่นอนและไม่จำเป็นต้องยื่นแสดงไว้ในบัญชี ๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากบริษัท นิวส์เน็ตเวิร์ค จำกัด ลูกหนี้ตลอดเวลาว่า กำลังเจรจากับธนาคารเจ้าหนี้อยู่ (๒) ผู้ถูกร้อง รวมทั้งผู้จัดทำบัญชีให้แก่ผู้ถูกร้องต่างมีความเข้าใจว่า หนี้ค้ำประกันที่ยังไม่สามารถยืนยันตัวเลขที่แน่นอนได้ ไม่จำเป็นต้องยื่นแสดงในบัญชี ๑ หากระบุตัวเลขหนึ่งลงไป ต่อมาปรากฏว่า ลูกหนี้สามารถเจรจากับเจ้าหนี้ได้ หรือมีการชำระหนี้ไปบางส่วนแล้ว การระบุยอดหนี้ดังกล่าวในบัญชี ๑ อาจเป็นเรื่องยื่นเท็จได้ (๓) ในเอกสารคำแนะนำในการยื่นบัญชี ๑ ข้อ ๑๕ มีข้อความว่า กรณีการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องกรอกรายการประเภทหนี้สิน ทำให้ผู้ถูกร้องเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่า ความเข้าใจเรื่องการไม่แจ้งหนี้ค้ำประกันของตนนั้น ถูกต้องแล้ว (๔) ผู้ถูกร้องเข้าใจโดยสุจริตว่า ภาระค้ำประกันของตนน่าจะหมดไปแล้ว หลังจากที่ได้รับแจ้งจากผู้ค้ำประกันคนที่ ๔ (จำเลยที่ ๕ ในคดี) ว่า ได้ชำระเงินให้แก่ธนาคารแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ จำนวน ๔๔,๕๓๖,๑๕๐.๘๕ บาท (๕) ผู้ถูกร้องได้รับคำแนะนำจากทนายความคนหนึ่งว่า กรณีค้ำประกันของผู้ถูกร้อง ซึ่งถือเป็นหนี้อันไม่แน่นอนนั้น ควรแจ้งให้ผู้ร้องทราบไว้ชั้นหนึ่งก่อน

ในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๘ ผู้ถูกร้องจึงได้จัดทำรายการหนี้สินเพิ่มเติมแจ้งเป็นเอกสารประกอบบัญชี ฯ ยื่นต่อผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องมีหนี้สินการค้าประกันที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รวม ๖ รายการ โดยแจ้งเหตุผลให้ทราบด้วยว่า เป็นการแจ้งให้ทราบก่อนในเบื้องต้น เพราะในขณะนั้น ยังไม่ทราบว่าหนี้สินที่เกิดขึ้นจะเป็นจำนวนเท่าใด รายการหนึ่งใน จำนวน ๖ รายการดังกล่าว คือ รายการหนี้สินที่เป็นประเด็นถูกร้องอยู่นี้ โดยผู้ถูกร้องใช้ข้อความในรายการนี้ว่า การค้าประกันบริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด กับธนาคารอินโดซูเอช หลังจากผู้ถูกร้องแสดงเจตนาโดยการแจ้งรายการหนี้สินกรณีนี้ค้าประกันในเอกสารประกอบการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๘ แล้ว ก็ไม่เคยได้รับคำแนะนำใดๆ จากผู้ร้อง จนถึงกำหนดเวลาที่ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ฯ เป็น ครั้งที่ ๙ ก็ได้ยื่นรายการหนี้สินเพิ่มเติมประเภทหนี้สินการค้าประกันที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตตามข้อความเดิมอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีข้อเท็จจริงเบื้องหลังการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จนถึงวันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย นั้น ผู้ถูกร้องได้อยู่ในตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งต่างๆ ทางการเมือง ซึ่งทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่จัดทำและยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวม ๘ วาระ ผู้ถูกร้องได้จัดทำและยื่นบัญชี ฯ ตามวาระ ดังกล่าว ๘ ครั้ง โดยครั้งแรกได้ยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และครั้งสุดท้ายได้ยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ในการยื่นบัญชี ฯ ทั้ง ๘ ครั้งดังกล่าว ปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ทำการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นรายครั้งโดยเร็วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม แต่เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องทั้ง ๘ ครั้งรวมกัน และสรุปว่า มีประเด็นพิจารณาเกี่ยวกับความผิดของผู้ถูกร้อง ๕ ประเด็น คือ

(๑) ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑

(๒) การยื่นบัญชี ฯ โดยมีได้แนบสำเนาเอกสารประกอบ คือ ไม่แนบสำเนาแบบรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในรอบปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๓๕) ในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑

(๓) ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. บางบัญชี ฯ แต่ได้แสดงมาภายหลัง (ครั้งที่ ๘ และครั้งที่ ๙)

(๔) ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการเงินกู้ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาห้าแยกปากเกร็ด จำนวน ๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท

(๕) ผู้ถูกร้องมิได้แสดงหนี้สินที่มีต่อธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ จำกัด จำนวน ๔๘,๕๘๗,๑๒๘.๒๕ บาท ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๓/๒๕๓๕ ซึ่งผู้ถูกร้องต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันในคดีที่ลูกหนี้เป็นจำเลยที่ ๑ ผู้ถูกร้องกับผู้อื่นอีก ๓ คน ร่วมกันค้ำประกันลูกหนี้เป็นจำเลยที่ ๒ ถึง ๕

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาความผิดของผู้ถูกร้อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กล่าวหาผู้ถูกร้องตามประเด็นข้อที่ ๕ ข้อเดียวว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ส่วนประเด็นอื่นอีก ๔ ข้อ ผู้ร้องมิได้นำมากล่าวหาแต่อย่างใด ซึ่งปรากฏเหตุผลตามบันทึกเสนอของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นเรื่องไม่ตั้งใจ ด้วยเหตุผลต่างๆ กัน เช่น เป็นช่วงระยะเวลาที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ เป็นการเข้าใจผิดเกี่ยวกับระยะเวลาขึ้น เป็นความผิดพลาดในการเตรียมเอกสาร และการไม่แสดงทรัพย์สินและหนี้สินบางรายการของผู้ถูกร้องและของกลุ่มสมรสเป็นเพราะความผิดพลาดหรือหลงลืม แต่ได้แสดงมาในภายหลังและก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะตรวจพบ ถือได้ว่าไม่ตั้งใจที่จะไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว

รายละเอียดข้อเท็จจริงปรากฏตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำแถลงการณ์ปิดคดีของคู่กรณี ทั้ง ๒ ฝ่าย และเอกสารประกอบอื่นๆ

ข้อพิจารณาและวินิจฉัย

ข้อที่เกี่ยวกับคำร้องเคลือบคลุมนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องได้อ้างถึงหนี้สินที่ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับผิดชอบตั้งแต่ก่อนเวลายื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ ซึ่งคงมีตลอดมาจนถึงเวลายื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๕ ซึ่งย่อมหมาความว่ามีการยื่นบัญชี ฯ ที่ไม่ครบถ้วน ไม่สมบูรณ์ตลอดทุกครั้ง ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า การยื่นบัญชี ฯ โดยไม่แสดงรายการที่ต้องยื่น เป็นการปกปิดหนี้สินของผู้ถูกร้อง การปกปิดดังกล่าวจึงทำให้บัญชี ฯ ที่ยื่นมีลักษณะเป็นเท็จอย่างหนึ่ง ผู้ถูกร้องสามารถชี้แจงข้อกล่าวหาโดยไม่หลงประเด็นแต่อย่างใด คำร้องของผู้ร้องจึงไม่เคลือบคลุมและไม่เสียหายต่อกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ประเด็นที่จะวินิจฉัยชี้ขาดจึงเหลือเรื่องเกี่ยวกับการปรับด้วยบทกฎหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเข้ากับข้อเท็จจริงเท่านั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

LIRT

“มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

การวินิจฉัยเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง คือคำว่า “จงใจ” คำนี้มีปรากฏในกฎหมายหลายฉบับ แต่ไม่มีคำนิยามไว้ มีนักกฎหมายและผู้ใช้กฎหมายหลายท่านแปลความหมายอย่างเดียวกับคำว่า กระทำโดยเจตนา เช่น ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๕ กรณี นายประยุทธ์ มหากิจศิริ เห็นว่า “คำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นเพียงเจตนาธรรมดาที่พิจารณาเพียงว่า ผู้ถูกร้องรู้หรือไม่รู้ว่า มีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวอยู่หรือไม่ เพียงผู้ถูกร้องรู้สำนึกในการกระทำก็พอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาพิเศษ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต้องการให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ อย่างถูกต้องเท่านั้น”

ผู้ทำคำวินิจฉัยนี้ เห็นว่า การเทียบคำว่า จงใจเท่ากับเจตนาธรรมดาทำให้เกิดปัญหาได้ เพราะเหตุว่า ประการแรก ถ้าความหมายเหมือนกัน เหตุใดจึงต้องใช้คนละคำกันในกฎหมาย ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่ามีความแตกต่างกันแน่นอน ประการที่สอง หากพิจารณาความหมายตามประมวลกฎหมายอาญา การกระทำโดยเจตนา นั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ ให้ความหมายไว้ ๒ นัย คือ “กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น” ดังนั้น หากจะเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาให้ใกล้เคียงกันที่สุด ก็อาจแปลว่า จงใจ คือ “เจตนาโดยประสงค์ต่อผล” อย่างเดียว ส่วน “เจตนาโดยเล็งเห็นผล” ไม่นับเป็นการจงใจ แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายยืนยันหรือสนับสนุนว่า จงใจคือเจตนาโดยประสงค์ต่อผลเท่าเทียมกันจริงๆ

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ก็คือ ให้มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ใช้อำนาจของรัฐหรือมีบทบาทในการใช้อำนาจของรัฐตามกฎหมาย ดังนั้นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๕ จะต้องพิจารณาว่ามีผลกระทบกระเทือนอย่างแท้จริงต่อการตรวจสอบ ซึ่งผลกระทบกระเทือนนี้จะต้องได้สัดส่วนกับผลอันร้ายแรงที่ผู้กระทำจะต้องได้รับ หากปราศจากเงื่อนไขเช่นนี้แล้ว ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินก็ต้องรับโทษรุนแรงโดยง่าย ซึ่งมีใช้แต่เพียงเป็นผลร้ายที่ไม่สมควร

แก่ผู้ผิดพลาดโดยสุจริตเท่านั้น แต่ยังเป็นการเสียหายแก่สังคมที่ทรัพยากรบุคคลถูกกีดกันออกไปจากการรับใช้ชาติในทางการเมืองด้วย เพราะเพียงแต่ความผิดพลาดบกพร่องธรรมดาของมนุษย์ (Human Error) ก็ทำให้หลงโทษกันได้แล้ว ดังนั้น เงื่อนไขประกอบ คือ คำว่า จงใจ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ตรวจสอบเองก็มีวิธีเลือกพิจารณาว่าการกระทำรายใดหรือรายการใดเป็นการจงใจหรือไม่ โดยไม่ได้ใช้ความหมายของคำว่าจงใจในลักษณะเจตนาธรรมดา ดังที่ปรากฏจากการที่ได้สละข้อกล่าวหาที่ผู้ถูกร้องได้กระทำขาดครบพร้อมประเด็นต่างๆ อีก ๔ ข้อ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งถ้าหากใช้หลักเจตนาธรรมดาในการพิจารณาแล้วข้อเท็จจริงที่ตรวจพบอีกหลายข้อนั้น จะต้องถูกนำมากล่าวหาในคำร้องครั้งนี้ทั้งหมด

พิจารณาแล้วเห็นว่า หน้าที่กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องมิได้แสดงในการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น เป็นหนี้แน่นอนแล้ว มิใช่เป็นเพียงการค้ำประกันเงินกู้ตามความเข้าใจของผู้ถูกร้อง แต่เป็นหนี้เสร็จเด็ดขาดแล้ว แต่อย่างไรก็ดีหนี้ตามคำพิพากษาเช่นนี้ เป็นข้อมูลเปิดเผยอยู่ในเอกสารราชการ มีลักษณะเป็นเอกสารมหาชนหรือเอกสารสาธารณะ ผู้เกี่ยวข้องทราบทั่วกันหลายฝ่าย และผู้สนใจสามารถตรวจสอบและขอคัดลอกหรือทำสำเนาได้ และผู้ถูกร้องมิได้ทำอุบายหรือกลวิธีเพื่อปกปิดมิให้ผู้ร้องตรวจสอบหรือมิให้ทราบข้อมูลแต่อย่างใด ทางด้านเจ้าหน้าที่ก็ปรากฏว่าเป็นธนาคารซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตรวจสอบโดยขอให้แจ้งความเป็นลูกหนี้และความเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ยื่นบัญชี ฯ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติเป็นปกติในกระบวนการตรวจสอบทำให้สามารถทราบข้อมูลได้อย่างเป็นทางการ ดังที่ในกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ทราบจากการสอบถามไปและได้รับแจ้งตอบจากธนาคาร ฯ โดยสะดวก นอกจากนี้ หนี้รายนี้มีลูกหนี้ร่วมตามคำพิพากษาหลายคน จำเลยคนหนึ่งก็ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่าได้ชำระหนี้ไปส่วนหนึ่งแล้ว ๔๔ ล้านบาทเศษ การคำนวณหายอดหนี้ ณ เวลาหนึ่งอาจมิได้ตัวเลขแน่นอน เนื่องจากการเคลื่อนไหวของดอกเบี้ยและวิธีการคำนวณ ซึ่งเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ยังอาจต่อรองกันได้อีกเพื่อการประนอมหนี้หรือเพื่อการแปลงหนี้ใหม่ ข้อสำคัญข้อหนึ่งที่พึงพิจารณาคือในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๘ และครั้งที่ ๙ ผู้ถูกร้องได้นำหนี้รายธนาคาร อินโดสุเอช มาแจ้งเพิ่มเติมไว้แล้ว ถึงแม้ว่า การระบุเพิ่มเติมนี้เป็นข้อความที่ไม่ชัดเจนและไม่ถูกต้องตามสภาพทางกฎหมายของหนี้ ก็เป็นเรื่องของการใช้ภาษาและความเข้าใจทางกฎหมายที่ผู้ถูกร้องทำเอกสารขึ้นไม่ชัดเจน แต่ก็สามารถแสดงความพยายามของผู้ถูกร้องที่จะให้ข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินของตนสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งผู้ตรวจสอบอาจเรียกผู้ยื่นมาชี้แจงให้ถูกต้องชัดเจนพอเพียงแก่การใช้ประโยชน์ของข้อมูลที่กฎหมายบังคับให้แสดง ความจริงจึงปรากฏในการยื่นบัญชีทั้งสองครั้งดังกล่าวว่าผู้ถูกร้องพยายามแจ้งให้ทราบ

ถึงภาระหนี้รายธนาคารอินโดซูเอช แล้ว ซึ่งการยื่นรายการเพิ่มข้อมูลหนี้สินซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิมในเวลา
ภายหลังเช่นนี้ อาจนับได้ว่าเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมการยื่นบัญชีครั้งก่อนๆ ได้ด้วย ทำนองเดียวกับการที่
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รวบรวมการยื่นบัญชี ฯ ทั้ง ๕ ครั้งมาตรวจสอบให้ชี้แจงและพิจารณาวินิจฉัย
ความผิดเป็นกรรมเดียว

พิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องได้พยายามแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามความ
เข้าใจของตนแล้ว โดยมีได้กระทำการใดเพื่อปกปิดหรือเพื่อเป็นอุปสรรคแก่การตรวจสอบของผู้ร้อง
จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจปกปิดหนี้สินตามคำร้อง จึงให้ยกคำร้องเสีย ประเด็นอื่นที่เป็นผลมาจาก
การกระทำผิดไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ